

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SAMTIDEN

VECKOSKRIFT

FÖR

POLITIK OCH LITTERATUR

UTGIFVEN AF

C. F. BERGSTEDT.

N° 19.

Lördagen den 9 Maj

1874.

Déchargefrågan och dess behandling.

Vår regeringsform företer i sina §§ 106 och 107 en konstitutionel egenhet, som knappast på något annat ställe har sin like. Vördnadsvärda och i grunden högsinnade såsom dessa gamla lagrum äro, hafva de under tidernas längd förlorat större delen af sin betydelse. Man har kallat § 106 för folkfrihetens svärd och § 107 för dess sköld; historiskt tagen är bilden vacker och poetisk, men å andra sidan har det blifvit anmärkt att svärdet rostat fast i skidan, så att det icke kan dragas, och att den tunga skölden, genomborrad som den är af pilar och lansspetsar, är folkets frihet till vida mera besvär än nytta. Det heter nemligen städse från den sidan som håller med regeringsmakten, att då i konstitutionsutskottet insättas kamrarnes mest nitiska anmärkare, och dessa fyratio elaka Argusögon bland tio tusen af regeringen ärligen afgjorda mål antingen finna alldeles ingen ting att klandra, eller åtminstone endast några futtiga enskildheter, så är all ting väl bestäldt, och regeringssystemet har på denna negativa väg erhållit det amplaste förtroendevotum.

Märkvärdigt är emellertid, att déchargebetänkandet allt sedan införandet af de årliga riksdagarne snarare vunnit än förlorat i betydelse, och de öfverläggningar till hvilka det gifvit anledning tillväxt i både längd och tyngd. I början blef konstitutionsutskottets memorial med anmälan om förrättad granskning af statsrådsprotokollen affärdad

utan diskussion, eller efter en kort stunds betydelselöst meningsbyte, och på sin höjd framställdes i Första kammaren några allmänna betraktelser öfver regeringens ställning. Med hvarje riksdaghafva öfverläggningarna tilltagit i allvar, och derpå är också icke att undra, sedan konseljen upphört att vara känslig för afslag på kungliga propositioner, med undantag för någon enskild rådgifvare, som med ett indrägtigt landshöfvingedöme för ögonen föresatt sig att bryta sig ut ur rådkammaren, om det än måste ske midt igenom väggen, och för detta ändamål tillgriper något halmstrå, som får göra tjänst såsom ett mastträd. Detta är således det enda tillfälle då riksdagen kan tolka sina känslor för regeringspersonalen på ett sätt som den senare förstår, och inlåta sig på bedömandet af styrelsesystemet i dess allmänhet, efter som vi icke hafva någon svarsadress på trontalet, hvori folkrepresentationen i andra konstitutionella länder ger uttryck åt sin stämning mot ministrarne, ej heller motiverade dagordningar, hvarigenom representationen kan i särskilda fall gilla eller klandra regeringens förfarande.

Denna riksdags debatt öfver déchargebetänkandet har uteslutande upptagit en hel dag, och i den ena af kamrarne till och med sträckt sig långt in på aftonen. För första gången efter den nya riksdagsordningens införande har en afdelning af riksdagen bragt i användning § 107 R. F. och för sin del

beslutat en underdånig skrifvelse med anhållan att k. m:t ville skilja åtskilliga statsråd vid deras embeten. Åtgärden är i sitt bizarreri en trogen spegelbild af den allmänna politiska ställningen; den som står utanför sakerna måste betrakta den såsom en ren galenskap, och äfven vi, som haft tillfälle att följa händelserna på litet närmare håll, skulle tycka att om regeringens hela förfarande varit så väl befogadt som det klandrade beslutet, så skulle konseljens medlemmar förtjena det vackraste vitsord för skicklighet, nit, oväld, drift och främjande af rikets sannskyldiga nytta. Vi skola i det följande, så godt det låter sig göra, söka nyckeln till hemligheten; såsom en politisk handling se vi icke huru Andra kammarens beslut kan försvaras, men förklarar torde det kunna och böra, så vida man icke skall antaga att den tredjedel af riksdagen som dertill medverkade för tillfället icke var i full besittning af sina sinnen.

I början af riksdagen utspreddes i den ministeriella pressen det ena ryktet galnare än det andra om tillämnade riksrätter och anmärkningsanledningar. I synnerhet upprepades det för bättre minnes skull nästan dagligen, att den herskande majoriteten i Andra kammaren uti konstitutionsutskottet insatt endast sådana som förbundit sig till att bringa de förenämnda grundlagsparagraferna i användning. Det var frågan om norska riksståthållarskapets afskaffande och lotsningen i Öresund, särdeles den senare, som ansågs lemna anledning till att sätta ansvarighetsmaskineriet i rörelse — att det kunde finnas något annat dugligt material föll den tiden knappast någon menniska in. Det dröjde emellertid icke länge innan dessa antaganden visade sig grundlösa: väl var stämningen inom konstitutionsutskottet, såsom af de vid memorialet fogade reservationerna framgår, icke fullt vänlig mot regeringens förhållande i den norska frågan, och det smärtsamma ntrycket i hela landet af deklARATIONEN den 14 augusti 1873 rörande lotsväsendet hade äfven här sina dyningar, men ingendera delen skulle efter vår tanke hafva föranledt en sådan utgång i Andra kammaren som der inträffade, och äfven om en pluralitet blifvit vunnit för en anmälan af någondera regeringshandlingen, hade Andra kammaren utan allt tvifvel åtnöjt sig att med gillande af anmärkningens befogenhet lägga memorialet till handlingarna.

Genom den aflagda sedelns tillhjälp lycka-

des det utskottsledamöterna från Andra kammaren att få för riksdagen anmaldt ett regeringsbeslut om hvars fullkomliga laglighet vi icke ett ögonblick kunnat hysa något tvifvelsmål. Vi behöfva icke här framdraga alla de skäl som kunna åberopas för regeringens rätt att nedsätta eller helt och hållet eftergifva en viss tids afrad för de ädlare mineralverken, eller visa de skäl som i afseende på den särskildt anmärkta regeringshandlingen talade för billigheten af ett sådant eftergifvande, då malmtillgången i den förnämsta grufvan vid vårt betydligaste kopparverk hade till den grad aftagit, och andra vidriga omständigheter i den mängd sammanstött, att egaren under ett enda år på denna handtering gjort en förlust af öfver 100,000 rdr, och af fyra år i rad endast under ett haft någon vinst. Det är vår fulla öfvertygelse, att de män som beslöto anmärkningen icke saknade känsla för orättvisan af att under sådana omständigheter utkräfvat en betydande beskattning, och att icke heller Andra kammarens flertal skulle hafva handlat som det gjorde, om icke någon ting under riksdagens tillkommit, som ytterligare uppdrifvit partiets naturliga monhet om svenska folkets sjelfbeskattningsrätt enligt § 57 R. F. och öfversteget dess icke lika berömvärda men åtminstone lika väl bekanta benägenhet att åt riksdagen vindicera vissa regeringsförrättningar, hvilka efter vår mening uteslutande tillhöra den verkställande makten.

Vi hafva icke den lyckan att ega landtmannapartiets förtroende, och vi hafva aldrig haft någon anledning att derpå framställa några anspråk, men det är icke derföre helt och hållet omöjligt för oss att till en viss grad sätta oss in i detta partis tankegång, och ett yttrande i Andra kammaren af dess erkända chef synes oss erbjuda en ledning hvilken icke är att försmå. Efter att såsom en öfverträdelse af gällande lag hafva utmärkt en regeringshandling hvilken emellertid konstitutionsutskottet i sin helhet lemnat utan anmärkning, nemligen behandlingen af den norska ståthållaresaken, yttrade han att denna lagstridighet så mycket mindre borde passera oanmärkt, som den icke stode enstaka. Det var nemligen icke länge sedan man i samma kammare hade hört chefen för civildepartementet yttra, att om riksdagen indroge de 6,000 rdr som på Sjette hufvudtiteln äro anvisade till lön för presidenten i kommerskollegiet, skulle han tillstyrka konungen att anbefalla

statskontoret att det oakadt i riksstaten låta fortfarande uppföra det af riksdagen vägrade anslaget, en regeringshandling som naturligtvis enligt talarens åsigt innebure ett ännu starkare ingrepp i gällande lag. Hvad samma talare straxt derefter yttrade, att denna ministeriella förklaring möjligen endast innebure en tom hotelse, och att konungen nog torde draga i betänkande att följa ett sådant råd, lemna vi så mycket hellre ur sigte, som vi redan i vårt förra nummer hade anledning att yttra något om den saken, och det för öfrigt ingalunda är otänkbart att den i frågavarande ledamoten af statsrådet sedermera kunnat finna skäl att förändra mening. Så mycket står i alla fall fast, att denna förklaring icke varit utan inflytande på partiets handlingssätt, och man kan i viss mån fatta dess bevekelsegrunder, utan att derföre behöfva dela dem. När de trodde sig finna att regeringen i sin helhet, eller någon af dess medlemmar, ville bestrida riksdagens rätt att bestämma öfver de ordinarie statsutgifterna, tyckte de sig å sin sida böra bestrida regeringen dess rätt att efterskänka något af de ordinarie statsinkomsterna. Det ena kan ju vara lika rimligt som det andra. Att den af Andra kammaren beslutade skrivelserna icke träffade den åsyftade departementschefen utgjorde icke något hinder: när man vill slå någon och ej kan träffa den man vill, mätar man slaget mot någon annan, väl vetandē att den åsyftade i alla händelser känner sig träffad i sina embetsbröders personer. Denna vår uppfattning af saken bekräftas af hela diskussionens gång i Andra kammaren, som ganska litet rörde sig omkring den anmärkta beskattningsfrågan, men deremot så mycket mer om de saker som voro vidrörda i reservationerna. Om vi icke äro orätt underderrättade, hade också partiet på en enskild sammankomst i förväg träffat aftal om hvad som skulle göras, utan allt afseende på den blifvande diskussionen. Icke underligt då, att under sådana omständigheter många föllo ifrån, mera än en femtedel af partiets vanliga styrka; blott 96 voro trogne den ursprungliga öfverenskommelsen, men detta antal var tillräckligt för att fälla utslaget.

Och härmed hafva vi uttömt allt hvad som är att säga om memorialets innehåll. Vi tillägga endast att den oväntade formen af en blygsam anmälan efter 107 R. F. i stället för ett riksrättsåtal, den enda behandling som kunde ifrågasättas mot en re-

gering som öfverträdt sin befogenhet, blifvit vald derföre att den senare utvägen varit en gång använd utan att medföra afsedd verkan. De statsråd som utgjorde den tillförordnade regeringen, då frågan om en femårig afrafrihet för Åtvidabergs kopparverk under konungens frånvaro i Norge inför konseljen föredrogs, voro d. v. justitiestatsministern samt statsråden Berg, Leijonhufvud och Wærn; man tyckte väl att om beslutet i den förevarande saken icke var så alldeles oförlätligt, så hade de genom andra åtgärder, såsom de årliga statsverkspropositionerna, den otillfredsställande beskaffenheten af sjöförsvaret och åtskilliga olyckliga lagförslag, hvori den nämnda konsultativa rådgifvaren ansågs hafva haft hufvudsaklig del, gjort alldeles nog för att af riksdagen förtjena en underdanig skrifvelse med anhållan om deras entledigande.

Ojemförligt viktigare än hufvudhandlingen äro de bifogade reservationerna, hvilka sönderfalla i fyra grupper. Den första omfattar alla ledamöterna från Första kammaren, hvilka förklarar sig icke kunna instämma i utskottets föregående framställning; de tre öfriga invända mot memorialet, att deri saknas anmärkningar i andra ämnen, hvilka reservanterne ansett af den beskaffenhet att de borde för riksdagen anmälas. Först har hr Hallenborg, med hvilken hrr Per Nilsson och Sven Nilsson instämt, samt, hvad saken beträffar, jemväl hr Ola Andersson, gjort invändning mot den formella behandlingen af den norska ståthållarefrågan. Reservanten, som mot h. mt. konungens åtgärd att sanktionera storthingets beslut om ståthållareembetets indragning så mycket mindre har något att invända, som han är öfvertygad att det måste bidra till upprätthållandet af ett godt förstånd mellan brödrarfolken, och att hvarje anledning till tvist, så vidt möjligt, undanrödjes, beklagar endast att h. mt. »till ledning för sitt beslut saknat det stöd han haft rätt att påräkna af sina svenska rådgifvare, i det att de tre svenska statsråd som deltog i det sammansatta statsrådet, nemligen h. d. v. exc. justitiestatsministern samt statsråden Berg och Bergström, förklarar sig anse ståthållarefrågan, i öfverensstämmelse med de åsichter hvilka af 1860 års regering uttalades, falla under bestämmelserna i § 5 Riksakten, men det oakadt tillstyrkt k. mt. att frågan, såsom varande af föga vikt för Sverige, i uteslutande norskt statsråd afgöra.»

En betydlig del af diskussionen i båda kamrarne rörde sig omkring denna sak, och skarpa ogillanden hördes öfver de tre svenska rådgifvarnes förfarande. Men det bör anmärkas att tonen mot Norge och norska folket allt igenom var den vänligaste, och man syntes i allmänhet glädja sig öfver att en gammal stridsfråga var röjd ur vägen, ehuru man önskat att det skett på ett sätt som bättre öfverensstämte med Sveriges värdighet. Endast en talare yttrade något tvifvel om behöfligheten af detta offer från svensk sida, enär alla svenska embeten lika väl stode öppna för normän; han ansåg beslutet såsom en eftergift af den svenska konungen åt den norska konungen, och trodde det vara af vigt för nationen att känna gränsen för dylika medgifvanden. Icke lika skonsamt bedömdes de norska statsrådets protest mot de svenska statsrådets försök att få yttra sig öfver sjelfva hufvudfrågan, som af flere talare kallades en »tillrättavisning», och den förre justitiestatsministern, som i ett omständligt anförande visade, huru med frågans formella afgörande rätteligen måste förfaras, höll de svenska rådgifvarne räkning därför att de lemnat den obesvarad. Herr statsrådet Berg, som i Första kammaren ingick i ett vidlyftigt svaromål för åtgärden, gjorde väl reda för sin egen och sina kollegers tankogång och sökte visa, huru angeläget det var för dem att få, äfven i saknad af en från konungen gifven anledning, något tillfälle att yttra sig i hufvudsaken, och en talare erkände med anledning deraf »hans advokatoriska skicklighet i bevisningskonsten», utan att dock deraf finna sig tillfredsställd. Sådant tycktes också hafva varit det allmänna intrycket, ty ingen talare uppträdde till direkt försvar för behandlingsättet, och då en talare i Andra kammaren träffande betecknade hela saken såsom en *död fråga*, tycktes man på det hela vara nöjd med att ändtligen hafva fått den en gång för alla begrafven.

Den andra viktiga reservationen, afgifven af hr Ola Andersson, med hvilken hrr Sven Nilsson, Bäckström och Assarsson instämt, samt hr Lyttkens äfven i hufvudsaken förenat sig, rörde deklarationen af den 14 augusti förlidet år angående lotsningen i Öresund. Vi hafva i vårt nummer för den 14 mars detta år så utförligt behandlat denna sak, att vi icke behöfva här å nyo upptaga de synpunkter som i reservationen och underöfverläggningen i kamrarne gjorde sig gällande rörande

kränknigen af en för Sverige och samtliga sjöfartsidkande nationer utom Danmark gemensam rätt. Utförligast behandlades denna sak i Andra kammaren — i den första vidrördes den blott af en talare. Det viktigaste som dervid på båda ställena förekom var ett åberopande af svenska regeringens uppfattning, så väl under Carl XII som under frihetstiden, enligt hvilken Sverige hade full lotsrätt icke blott i Flintrännen utan också i Drogden, samt att ännu 1781 utfärdades lotstaxor, gällande äfven för segling genom Drogden. Denna rättighet ansåg en talare i Andra kammaren hafva för Sverige gått förlorad först då en föregående svensk utrikesstatsminister (greffe von Platen) vid stridigheternas början 1872 till Danmarks chargé d'Affaires i Stockholm hemställde, »om icke en billig och för det allmänna bästa gagnande grund för frågans afgörande vore att finna uti en öfverenskommelse att mellan Taarbeek och Dragör inga andra än danska lotsar finge tagas eller lemnas, men att deremot all s. k. lotsning mellan Kullen och Falsterbo vore medgifven den förstkommande.» H. ex. hr utrikes statsministern, som i båda kamrarne, under förbehåll endast att hans svaromål på en reservation icke borde anses såsom ett prejudikat för framtiden, ingick i ett utförligt försvar för deklarationen, erinrade bland annat om den svårighet hvori han befann sig, då han nödgades förtiga åtskilliga omständigheter som förekommit under den senaste underhandlingen med Danmark, emedan man eljest på andra sidan om sundet skulle kunna tyda hans yttrande såsom ett erkännande att de svenska anspråken gått längre än att de kunde fasthållas. I allmänhet fick man af diskussionen det intrycket, att riksdagen, utan att anse den lösning frågan fått för den lyckligaste, eller ens i längden hållbar, visste att göra afseende på de stora svårigheter som genom sakens föregående behandling reste sig i nu varande utrikesministerns väg, och vi tro icke att han kan beklaga sig öfver bristande aktning eller välvilja från representationens sida. Det var i synnerhet i Andra kammaren som lotsfrågan var föremål för uppmärksamhet, och det sakrika yttrande som der afgafs af representanten för Helsingborg helsades med starka och talrika bifallsrop. Detta föredrag var också i alla afseenden utmärkt. Talaren fäste sig icke vid inkräkningen på svenska mäns rättighet till utöfningen af ett yrke,

utan vid sjöfartens viktiga och trängande intressen, ty icke blott egendom utan meniskolik berodde derpå att fartygen finge lots när de behöfde det. Men dessa skeppsfartens rättmätiga anspråk kunde Danmark ensamt icke tillfredsställa, och han måste på det högsta beklaga, att man genom deklarationen strukit ett streck öfver allt hvad den svenska skeppsfartens väl i fråga om lotsningen kräfde, men han hoppades att öfverenskommelsen icke skulle blifva långvarig, utan att regeringen inom kort skulle taga saken i förnyadt öfvervägande, samt, om ej frågan på annat sätt kunde slitas, upptaga den under en internationel form. Hvarje gång de som bo vid Sundet sågo en lotsflagg blåsa från toppen af ett fartyg som behöfde lotshjelp, påmindes de att svenska regeringen icke förmått tillgodose dess behof, samt att en förändring snart måste inträda, som vore både i Danmarks och Sveriges intresse. Det kunde nemligen hända att andra anledningar till konflikter uppstode mellan dessa båda makter, och då skulle misshälligheterna i följd af lotsfrågan, hvilka icke äro döda ännu utan lifligt röra sig i folkets medvetande, återvakna med ny styrka. Liksom denna talare yttrade äfven de öfrige som berörde lotssaken ingen ovänlighet mot Danmark, och då vår regering, såsom vi föreställa oss, en gång nödgas återupptaga denna angelägenhet, skall den med full befogethet kunna stödja sig på talrika representanters oemotsagda uttalande, ehuru riksdagen kollektivt icke gjort detta ärende till föremål för något formligt beslut.

Slutligen hade hr Rydin, med hvilken hr Per Nilsson i hufvudsaken instämt, anmält sin reservation deremot att konstitutionsutskottet icke fäst riksdagens uppmärksamhet på ett i hans tanke särdeles anmärkningsvärdt förfarande af chefen för ecklesiastikdepartementet, i fråga om undervisningens ordnande för de tre lägsta klasserna af elementarläroverket. Då den dagliga pressen med sällsynt enighet förbigått denna allvarsamma reservation, nödgas vi att något fullständigare för den samma redogöra. Vid statsrådsprotokollet för den 6 sistlidne juni finnes bilagdt ett af samma datum under konungens och departementschefens namn utfärdadt cirkulär »Till samtliga eforalstyrelser i riket samt direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk angående förändrad undervisningsplan för de tre lägsta klasserna af rikets elementarläroverk». Af

departementets diarium inhemtas att den 9 augusti sistlidet år, innan h. m:t konungen ännu återkommit från sin resa i Norge, och under det att en tillförordnad regering, som icke hade att med sådana saker befatta sig, förde riksstyrelsen, hade från ecklesiastikdepartementet utgått ett cirkulär i ämnet, hvilket blifvit i tryckta exemplar med konungens och departementschefens namn tillståldt samtliga eforalstyrelserna i riket samt direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk. Den 20 i samma månad utfärdades till eforalstyrelsen i Upsala ett särskildt, af konungen underskrifvet cirkulär, med afvikande lydelse i fråga om undervisningen i de tre lägsta klasserna vid de läroverk som lyda under denna eforalstyrelse. Slutligen offentliggjordes i Svensk Författningssamling för den 24 september cirkuläret i den lydelse hvaruti det blifvit den 9 augusti utfärdadt. Då intet statsråd inför konungen hölls från den 12 juni till den 19 augusti, hvari cirkuläret kunnat till sitt innehåll i laga ordning bestämmas, anser reservanten dess expedition redan den 9 augusti icke kunna på annat sätt förklaras, än att det samma blifvit utfärdadt före protokollets justering, och utan att dess innehåll blifvit af konungen i statsrådet definitivt bestämdt.

Men härtill kommer en annan omständighet, som icke saknar sin märkvärdighet. Sex dagar sedan cirkuläret skulle hafva blifvit inför konungen beslutadt, eller den 12 juni, fick departementschefen af konungen i konseljen bemyndigande att för öfverläggningar om åtskilliga läroverksfrågor sammankalla några elementar- och universitetslärare, hvilka, till antalet 18, sammanträdde i Stockholm den 27 juni, för att, enligt hvad i den officiella tidningen utan vederläggning upplystes, »*ut-
arbeta* den undervisningsplan som sistlidne hösttermin skulle tillämpas, eller med andra ord den som enligt statsrådsprotokollet skulle redan den 6 juni hafva blifvit *fastställd*. Häraf drager reservanten den slutsatsen, att cirkuläret af den 6 juni först blifvit efteråt till sitt innehåll bestämdt, och följaktligen antedateradt, samt att konungens egenhändiga underskrift först kunnat erhållas efter hans återkomst från Norge. Äfven i afseende på *ärendets beredning* anser han att de laga formerna icke blifvit iakttagna, all den stund denna egt rum mellan föredragningen och justeringen, i strid med § 10 Regeringsformen, hvilken föreskrifver att innan något

ärende uti statsrådet föredrages, skall det af den föredragande beredas. Sättet för denna beredning är icke heller i öfverensstämmelse med grundlagen: »departementschefen har, i strid mot hvad eljest plägar ske med de enklaste mål, hvarken inhemtat utlåtande från vederbörande embetsverk eller, för den händelse detta skulle leda till allt för långt dröjsmål med ärendets afgörande, på annat sätt beredt dem tillfälle att afgifva yttranden, utan i dess ställe så påskyndat föredragningen att hvarje kritisk belysning från sakkunnig myndighets sida blifvit omöjlig.» Öfver de konferenser departementschefen förde med omförmälde lärare finnes intet protokoll — åtminstone har intet sådant blifvit på konstitutionsutskottets begäran förevisadt — och hvarje officiel kunskap saknas om de yttranden som af de komiterade blifvit angifna rörande föremålet för det kungliga cirkuläret.

Denna reservation, hvilken i utskottet fann så litet understöd, har oaktadt pressens tystnad både inom och utom riksdagen väckt ett betydande uppseende, och då ett par ledamöter i Andra kammaren, af hvilka den ena tillhörde utskottet, sökte göra troligt att reservanten endast förebragt lösa antaganden, att cirkuläret lika gerna kunde vara postdateradt som antedateradt, samt att reservationen inom utskottet blifvit bemött såsom en ren orimlighet, vederlades denna uppgift af ett par utskottsledamöters förklaring i Första kammaren, att de icke biträdt reservationen endast därför att de ansågo sig förhindrade att inför riksdagen anmäla ett sakförhållande hvarom icke utskottets majoritet varit ense, och en talare i Andra kammaren yttrade att han för sin del ansåg hr Rydins anmärkning vara den svåraste som någonsin blifvit inför riksdagen framlagd mot en ledamot af statsrådet, hvarjemte han visade till hvilka farliga följder en sådan praxis kunde leda. Hr chefen för ecklesiastikdepartementet tog i Första kammaren, i bjert motsats mot sina kollegers exempel, sin tillflykt till § 57 Regeringsformen, enligt den tolkning han fann för godt att gifva åt detta lagrum, och insvepte sig på denna grund i en majestätisk tystnad. Huru vida detta handlingssätt var till hans nytta eller skada, derom vilja vi icke här yttra oss. En talare sade sig vara moraliskt, om ock icke juridiskt öfvertygad om riktigheten af den deduktion reservanten förebragt, samt att denna öfvertygelse icke blifvit jäfvad af hr de-

partementschefens förklaring; en annan, hvilken funnit reservationen betänkelig, hade blifvit ännu mera tveksam efter departementschefens vägran att inlåta sig på ett svaromål; slutligen yttrade en tredje, i så skarpa ordalag att vi endast trott oss böra anföra dem efter det stenograferade protokollet: »det kan möjligtvis vara ett utmärkt sätt att uppehålla statsrådsembetets värdighet, men det kan också lätt anses såsom ett sätt att med denna paragraf till skydd få ett tillfälle att undandraga sig försvarandet af en sak som icke kan försvaras.»

Rättigheten för enskilda ledamöter af konstitutionsutskottet att i reservationsform framdraga delar af statsrådsprotokollen, hvilka utskottets pluralitet icke varit ense om att för riksdagen framlägga, har allt sedan 1840 varit ömsevis påstådd och bestridd, utan att en tillförlitlig teoretisk tolkning af grundlagen i detta fall blifvit vunnit. För egen del hafva vi någon tvekan, huru vida den i § 48 Riksdagsordningen i allmänhet medgifna reservationsrätten bör utsträckas till hvad som innehålles i statsrådsprotokollen, och vi anse att denna utväg i alla fall bör med stor varsamhet användas, så att åtminstone ingen ting kommer i dagen som kan blottställa rikets nytta eller kompromettera dess värdighet. Men sådant inträffar väl endast i fråga om underhandlingar med främmande makter, och då alla regeringsbeslut i inhemska angelägenheter i alla fall blifva genom den officiella tidningen och Svensk Författningssamling befordrade till allmänhetens kunskap, se vi egentligen icke hvilka vådor kunna uppstå, om den nyss nämnda paragrafen af Riksdagsordningen får en mer liberal tolkning. I praktiskt afseende är tvisten fullständigt sliten, i det att konstitutionsutskottet vid de sista riksdagarne icke vägrat att mottaga sådana reservationer, kamrarne och deras talmän icke funnit sig förhindrade att tillåta dem diskuteras, samt dertill två af konungens rådgifvare, hvilkas politiska takt och erfarenhet tvifvels utan uppväger den tredjes, icke funnit med sin ställning förenligt att retirera bakom den tvifvelaktiga förskansningen af en olika tolkad grundlagsparagraf. Bland dem som i Första kammaren obetingadt försvarade en oinskränkt reservationsrätt räknades, utom flere andra, en man som sjelf sutit i konungens råd och icke gjort sig känd för någon fallenhet att bortskänka konungamaktens prerogativ; andra ledamöter,

hvilkas parlamentariska omdöme icke heller torde kunna bestridas, ansågo reservationsrätten äfven i sådana frågor så nyttig och nödvändig, att den tills vidare icke skulle kunna utan skada för det allmänna uppoffras.

Förhandlingarna öfver statsrådsprotokollens granskning föranleda vanligen, särdeles i Första kammaren, några allmänna anmärkningar öfver styrelsesystemet och den politiska ställningen, hvilka den dagliga pressen, troligen för att icke »göra lifvet surt för ministrarne», oftast lemna oanmärkt, men som icke dess mindre torde vara förtjenta af deras uppmärksamhet som vederbör. Detta var också i år förhållandet, och det drogs utur diskussionen öfver de särskilda reservationerna några allmänna slutsatser, hvilka syntes oss träffande och lärorika. Ehuru regeringens förhållande icke alldeles undgick skarpa omdömen, föllo sådana ännu skarpare öfver riksdagens, och särskildt denna kammares, dess brist på konsekvens och oberäkneligheten i dess handlingar. Vill man komma till en klar uppfattning af statsmakternas ställning till hvarandra — och det gör godt att åtminstone en gång om året anställa en sådan räfst med sig sjelf och andra — får man icke vara blind för hvad som är svagt i representationens eget förhållande, eller blunda för de faror den sjelf bereder sig. Flere talare upptogo konungamaktens förändrade ställning efter det nya representativa skicket: en betonade med styrka vådan af de illusioner i hvilka man lefvat, att ingen ting var förändradt; en annan betecknade det parlamentariska systemet såsom det mål vi närmade oss, en förändring som endast med trygghet kunde mötas, när medvetandet om pligter öfvervägde medvetandet om rättigheter, en tredje yttrade, att ju mer samhället går i demokratisk riktning, dess nödvändigare är det att den gamla striden mellan samhällsmakterna, som är ett arf från absolutismens dagar, lemna rum för deras samverkan, bygd på känslan af gemensamheten i intressen och gjord möjlig genom ömsesidiga inskränknin-
gar. Vi önskade att några af dem som mest uppreta sig sjelfva öfver Första kammarens mycket omtalade oppositionslystnad, och dess ledamöters fikande efter portföljer, hade kunnat höra de starka uttalanden som föllo mot parlamentarismen, såsom ett anspråk å representationens sida att påtvinga konungen rådgifvare, mot täta konseljvexlingar, och i

allmänhet mot hvarje principiel opposition, som icke har något annat mål än att opponera. Det antyddes huru nödvändigt det är att regeringsmakten är stark, icke för att kufva och trotsa representationen, utan för att gifva fasthet åt dess handlingar och motverka den fallenhet för splittring mellan dess båda afdelningar som, utan att ligga i grundlagens natur, efter som båda kamrarna i lika grad representera folket, är en följd af gammalt klasshat och klassafund, som ännu icke hnnnit utplånas. Hvad man saknade hos den nu varande rådkammaren var vilja och förmåga att sammansmälta kamrarna, och man måste beklaga att dess politik i stället synes bestå i att balansera den ena mot den andra, ja, man har hört rådgifvare hos den s. k. folkvalda kammaren klaga öfver förment dålig behandling af den kammare som icke lärer hafva denna egenskap. Sjelfva det föreliggande betänkandet var ett bevis, huru sympatier och antipatier mot vissa af statsråden fördelat sig inom kamrarna — hvardera af dem föredrog vissa och eftersatte andra. Men det är omöjligt för en regering som sjelf saknar korporativ sammanhållighet att bilda något föreningsband mellan representationens båda hälfter, och det ligger en stor frestelse för den enstaka konseljledamoten att basculera kamrarna emot hvarandra, på det sätt som är för honom lämpligast att få sin vilja igenom. Långt ifrån att hysa likartade åsigtter och arbeta för gemensamma mål, synes hvarje departementschef vilja gälla såsom en liten suverän för sig, som, insvept i en flik af den vida konungamanteln, icke bekymrar sig om sina kollegers affärer, men också alls icke tål att någon blandar sig i hans egna. Hvert ett sådant slag af *solidaritet* kan leda, derom gifver hr Rydins reservation en hugnerik antydning: departementschefen kan i några allmänna grunddrag inför konungen anmäla ett ärende, låta honom *in blanco* expediera ett beslut, som departementschefen sedan för sig sjelf i nåder fattar och låter inför sig ensam justera. Grundlagens föreskrift att alla regeringsärenden skola inför konungen i statsrådet föredragas och afgöras, endast med undantag af ministeriella och kommandomål, blir på detta sätt kränkt, och konungen kan, såsom reservanten yttrade, blifva af en departementschef ledd att fatta beslut i ett ämne hvarom icke en enda rad finnes på papperet. Hvilken annan benämning kan man då gifva åt våra

tio statsråd än ett kollegium af sju små sjelfherrskare och tre adjunkter?

Slutligen yttrades också några ord om den källa till styrka eller svaghet för den verkställande makten som ligger i dess för små eller för stora fordringar på den andra samhällsmakten. Om det är sant, att det konstitutionella systemets lyckliga inflytande beror på regeringsmaktens styrka, sådan den nyss blifvit betecknad, så är det regeringens pligt att göra sig sjelf stark genom att fordra hvarken för mycket eller för litet. Det är icke nyttigt för hennes anseende att hon kommer inför representationen och låter pruta med sig — hon har då uppstått större anspråk än hon känner sig kunna fasthålla.

Men det är ännu mindre nyttigt att regeringsmakten försöker utsträcka sina rättigheter utöfver deras af grundlagen skarpt och tydligt utstakade gränser, såsom man för icke länge sedan verkligen sett försökas. Det är med konungamakten i våra dagar, yttrade en talare, såsom med moderna vinglas: formen är ädel, ämnet fint och dyrbart, och ljuset skimrar präktigt genom den tunna kristallen, men man får icke hårdhänt och sköteslöst häfda denna spröda varas rätt att vara klar och fläckfri, ty då händer det lätt att man står med bågaren i ena handen och foten i den andra. Då ligger den reflektionen nära till hands: »så här har det setat.»

Liten bokrevy.

Tidskrift för Skogshushållning. Första årgången. 1873. Redaktör och ansvarig utgivare Axel Cnattingius. Venersborg. Bagge & Pettersson 1873. Prenumerationspris för årgång 4 häften och 16 ark 3 rdr, postbefordringsafgiften inberäknad.

Vi kunna icke bättre börja denna lilla öfversigt än med ett arbete som afhandlar det ämne som för ögonblicket står främst på riksdagens dagordning, och vi göra detså mycket hellre, som utgivaren, sjelf är en praktisk skogsman och följaktligen ifrigt intresserad för en *god* skogshushållning, ingalunda instämmer i det oljud mot en fri skogshushållning som dagligen brusar kring våra öron från en viss del af pressen. Man finner här intet yrkande på absolut utförselsförbud eller på höga exporttullar för så kalladt undermåligt virke; i afseende på lagstiftningen är det egentligen blott två stadganden hvilka klart och skarpt uppställas såsom nödvändiga, nemligen att tillgrepp af skog skall räknas för stöld, samt att ingen må utrota skog å sådan mark som ej duger till annat än skogsbörd, utan att uppdraga ny skog i den afverkades ställe. Den förra grundsatsen, hvilken i följd af enskild motion blifvit bragt under riksdagens öfverläggning, synes hafva i allmänhet vunnit kamrarnes bifall, och frågan är nu endast att åt lagparagrafen gifva en sådan form som icke lägger hinder i vägen för brottslighetens bevisning och icke heller står i allt för öppen strid mot det allmänna rättsmedvetandet. Den andra satsen, hvilken blifvit upptagen i den nyligen aflättna kungliga pro-

positionen om skogsväsendet, erkänna vi äfven villigt såsom princip, churu vi befara att den blir svår att leda i tillämpning, sedan stadgarne om uppsigten olyckligtvis kommit bakfram i det kungliga förslaget. Det är icke nog att dömma en brottsling till att hänga i ett träd: det passande trädet måste vara funnet innan domen verkställs.

Denna frisinnaede uppfattning af skogshushållningen, icke såsom en strypning utan såsom en naturlig näring, för hvars förnufviga bedrivande vårt land lyckligtvis icke saknar utvägar, går såsom en uppfriskande fläkt genom de flesta af dessa uppsatser och gör denna tidskrift till en verkligt angenäm läsning för alla medborgareklasser. Naturligtvis förekomma speciellt tekniska och administrativa detaljer och föreskifter, som endast, eller nästan uteslutande, hafva intresse för skogshushållaren, men dessa upptaga föga utrymme i jämförelse med sådana allmänna framställningar som tilltala hvarje bildad man, och, vi tillägga det, åtminstone borde kunna tilltala äfven hvarje bildad qvinna. Vi ville i detta fallet fästa särskild uppmärksamhet vid det lilla angenäma stycket: »Vid aftonbrasan i ett nattqvarter», hvaraf man bland annat kan lära, att afverkning och utskeppning af grufstötter eller s. k. pitprops icke alltid behöfver vara något syndigt. Vi tillägga dervid för egen del en enda anmärkning. Man vet att kolskogen ger sin största afkastning då den uppnått omkring tredjedelen af timmerskogens ålder, och det finnes

bruksskogar som blifvit afverkade tre gånger i mannaminne, utan att någon klagat deröfver; men öfver försäljningen af grufstötter, med hvilka det är samma förhållande, föres ett sådant väsen som om det vore gudsförnekelse och fosterlandsförräderi. Nu anses Sverige ega omkring 30 millioner tunnland skog, hvaraf ungefär en femtedel tillhör kronan. På hvarje tunnland rymmes högst 500 fullvuxna träd, och minst 1000 halfvuxna måste genom gallring borttagas eller också förtorka af sig sjelfva, för att lemna erforderligt utrymme åt de öfriga. Hvad som af detta smäckrare virke årligen utföres, för att i allmänhet rätt väl betalas, är en ren obetydlighet mot det som går i oförnuftiga gårdsgårdar, onödigt uppbrännes såsom ved eller på annat ändamålsvidrigt sätt förstöres. Och man tänker icke derpå, att om ett förnuftigt behof icke får sin tillfredsställelse på ett förnuftigt sätt, gör det sig fylldt på ett skadligt och oförnuftigt. För att vi här i landet skola kunna erhålla fossilt bränsle till billigt pris och derigenom spara våra dyrbarare skogar, måste stenkolsgrufvor brytas, och för att detta skall kunna ske måste stötter finnas; erhålles ej sådana på det sätt som är naturligast och billigast, i form af unga träd, som endast behöfva afhuggas och qvistas, måste de åstadkommas af någon annan beskaffenhet, och då blifva oss stenkolen endast så mycket dyrare. Man behagade märka att vi här icke tala om en sådan afverkning då hela ungskogstrakter nedhuggas för att fylla tillfälliga penningbehof: sådant är förstöring af egendom, lika mycket som om någon genom mångårig hafredning utsuger den odlade jordens växtkraft, så att den icke vidare bär några skördar, eller på en gång nedslagar sina höns, för att i ett gifvet ögonblick af dem draga största möjliga afkastning. Till en del gäller hvad vi här sagt äfven om sparrhyggen, men som sagdt är tala vi icke om förstöring utan om hushållning.

Vi skulle vilja särskildt fästa våra läsares uppmärksamhet på en artikel, eller snarare en följd af artiklar, »Till frågan om skogsbyte». De förluster som uppkomma genom oförnuftig skogsbetning, både för kreatur och skog, äro större än någon föreställer sig, och om får och getter endast kunde afhållas från skogarne, skulle dessa hafva ett helt annat utseende än de för närvarande ega. På torr jord med söta gräsarter trivas fåren väl och gifva afkastning åt sina egare; på våra vanliga skogs-

marker afnyta de barrträdsplantornas toppar, icke blott för att lifnära sig utan rent af för sitt höga nöje; men för denna »afverkning», som alls ingen ting inbringar, vill man icke lägga något hinder i vägen. På kungsgården Beckaskogs egor i Skåne fans för några år sedan en hed med sjelfsådda tallplantor; skogen växte och frodades, till dess att den såsom en ogenomtränglig matta betäckte jorden, men den blef aldrig högre än en aln och dugde således icke ens till gårdsel. Det var ett monument hvilket fåren upprest öfver sin egen gagnande verksamhet såsom forstmän; det är nästan skada att det varnande exemplet nu mera är utplånadt, ty Carl XV lät under något af sina första regeringsår afrödja denna otäcka marskog och utsätta nya tallplantor i stället. De uppkastade frågorna om inflytandet på skogen af kreatursbetning besvaras i allmänhet så, att betning med får och rationellt skogsbruk ej äro förenliga på annat sätt än att fåren genom stängsel eller vallning afhållas från afverkade och nykultiverade platser, till dess att ungskogen uppnått 8 à 10 års ålder. Till och med granplantor skadas af fårens bett, men i synnerhet af de dumma djurens oroliga och onödiga tramp: *måttligt färbete är en orimlighet.*

En såsom bihang meddelad förteckning öfver subskribenterna under första året visar en afsättning af minst 1,000 exemplar, en efter våra förhållanden ovanlig framgång, så väl förtjent den ock må vara. Vi önska redaktionen dertill lycka och äro förvissade att fortsättningen skall svara mot den lofvande början; Tidskrift för Skogshushållning är ett godt företag, hvilket ingen upplyst landtman bör försumma att understödja.

Norrland och dess Framtid. Utgifven af »Sällskapet för Norrlands väl». Redaktör och ansvarig utgivare af J. Thomée. Sundsvall E. A. Hollner & komp. Prenumerationspris för årgång. 1 ark i månaden, 3 rdr.

»Sällskapet för Norrlands väl», som har till föremål att sprida riktiga insigter om fäderneslandets, men särskildt dess nordligaste dels ekonomiska angelägenheter, dess rika naturliga tillgångar samt det bästa sättet att tillgodogöra dem, har under det förflutna året ganska lifligt deltagit i diskussionen om åtskilliga offentliga frågor, i synnerhet skogslagstiftning och de kommunikationsanstalter hvilka för närvarande synas oundgängliga för dess utveckling. Om vi icke alltid kunnat

gilla den ifver hvarmed sällskapet fört sin talan i dessa båda afseenden, så är detta en sak för sig och hindrar oss icke att erkänna det berömvärda syfte som ledt dess bemödanden. Hvad särskildt dess tidskrift beträffar, har styrelsen fattat det lofvärda beslutet att använda prenumerationsafgiften tillika med öfverskottet af sina enskilda räntemedel till att bland annat aflöna lämpliga personer, hvilka under detta år skola i Norrland hålla föredrag i ämnen som röra de viktigare näringarna eller eljest kunna befördra medborgerlig nytta och upplysning.

Då vi fästa våra läsares uppmärksamhet på denna mångsidiga tidskrift, bortse vi med flit från det polemiska elementet, som upptager icke obetydligt rum, för att uteslutande hålla oss vid de uppsatser som hafva ett mera allmänt intresse. Sådana finnas rätt många och ganska läsvärda; i allmänhet får man af dem det intrycket att Norrland är ett vackrare och fruktbarare land än man i mellersta och södra delen af riket är van att föreställa sig; särdeles synes floddalarna, till och med de nordligaste, förete en bördighet som inbjuder till bosättning och odling. Också hafva det norrländska åkerbrukets angelägenheter blifvit behandlade sakkunnigt och omsorgsfullt af flere författare, och deraf framgår att sädesafkastningen i Norrland under gymnasamma år utfaller jemförelsevis fördelaktigare än i flesta andra delar af riket. Omvexlande skildringar af landskap, djurverld och naturlif förekomma blandade med de ekonomiska uppsatserna, samt utgöra en på en gång nyttig och roande läsning. Sålunda omtalas att skogsstyrelsen ifrågasatt införande från utlandet och inplantering af bäfvern, för hvilket nu mera nästan utdöda djurslägte särdeles lämpliga lägenheter förefinnas inom Norrland. Såsom jagtdjur är bäfvern särdeles dyrbar, och hans återställande i dessa trakter, ehuru förenadt med stora risker och kostnader, är en fråga som förtjenar all uppmärksamhet. Förekomsten af perlmusslor i de norrländska vattendragen är väl bekant, och den författare som behandlat detta ämne omtalar att tillgången i en viss bäck icke långt ifrån Umeå är så riklig att musslornas antal kan sägas vara legio. Perlbildningen är, såsom man vet, en sjukdom, uppkommen deraf att då djuret, till hälften nedgräfdt i sanden, står gapande mot strömmen, intränga främmande kroppar, t. ex. ett sandkorn, genom gapet, och för att hindra den skafning som

uppkommer af kroppens rörelse inom skalet omkläder djuret den småningom med en materia af samma slag som skalets, ehuru betydligt klarare och vackrare. Man vet också att spekulationen begagnat sig härpå för att på konstladt sätt tillvägbringa perlbildningar, och det återstår blott att uppfinna ett säkert medel hvarigenom det, utan att skada djuret, kan utrönas huru vida detta innehåller någon perla eller icke. Under frihetstiden väcktes hos riksdagen fråga om lagstiftningsåtgärder för perlfiskets upphjelpande, och Linné fick i uppdrag att derom afgifva utlåtande, hvarom hr O. E. Fähræus för några år sedan i öfversigten till Vetenskapsakademiens förhandlingar lemnat en högst läsvärd redogörelse. Bland natur- och folkbeskrifningar nämna vi uppsatserna »Under fjellet och vid Bottenhafvet», »Den märkligaste däld i riket», »Lappen», »Intrycket af Tännforsens natur» m. fl. Det är således ingen brist på omvexling. Hvad vi deremot sakna är en undersökning af den norrländska lyxen, öfverdådet i lefnadssätt och de oerhördt uppdrifna lefnadskostnaderna, hvilka snart nog lära göra det omöjligt för andra personer än dem som äro mycket rika, eller i förbindelse med trävaruindustrien veta förskaffa sig betydande inkomster, att existera i Norrland. Af personer som äro väl förtrogna med norrländska förhållanden, och hvilkas trovärdighet är höjd öfver allt tvifvelsmål, hafva vi i dessa afseenden mottagit meddelanden som äro verkligen bekymrande. Vi hemställa till tidskriftens ärade redaktion, om det icke för »Norrlands väl» vore af vigt att upptaga detta ämne, antingen för att vederlägga gängse föreställningar, hvilka för Norrlands kloka och driftiga inbyggare icke äro rätt smickrande, eller för att i annat fall motarbeta en riktning, som kan blifva farlig för Norrlands så lofvande framtid, om den icke i tid och med kraft stäffas.

Sveriges Rikes Lag, gillad och antagen på riksdagen år 1734. Med tillägg af de stadganden som utkommit till den 1 april 1874. Jemte bihang, innehållande vigtigare författningar, hvilka icke kunnat i lagboken införas. Femte upplagan. Stockholm 1874. P. A. Norstedt & Söner. Pris häftad 4 kronor 50 öre.

Att hr Arwidssons redaktion af Sveriges Lag ärligen fördrar nya upplagor, bevisar icke blott värdet af hans arbete och riktigheten af den plan han för det samma uppgjort utan också, hvilket är ännu mera glädjande

det ärligen tillväxande sinnet för vår lagstiftning och det ökade behovet af bekantskap med dess stadganden. Den inom alla folkklasser spridda bekantskapen med lagen är ett godt, som alla andra folk kunna afundas oss, och så nyttigt än i många afseenden bildandet af ett advokatstånd skulle verka på vår lagskipping, sannolikt också på sjelfva lagstiftningen, så illa vore det, om denna fördel skulle vinnas på bekostnad af alla medborgares bekantskap med lagen. Framför de vanliga juridiska handböckerna gifva vi hr Arwidssons uppställning ett bestämdt företräde, emedan han meddelar sjelfva lagtexten i den lydelse den för närvarande eger, i följd af de författningar hvilka efter hvarje paragraf på ett i ögonen fallande sätt citeras. Den som icke behöfver särskilda laghistoriska kunskaper har i de vidfogade tilläggen i perlstil tillräcklig upplysning om lagens förra lydelse enligt 1734 års text, och till och med de paragrafer som nu äro alldeles upphäfdas finnas i samma tryck införda, endast med tillägget att en sådan paragraf är genom den eller den förordningen upphäfd.

Det omdöme vi på annat ställe uttalat om ofruktbarheten af »ministären Adlercreutz' lagstiftningsarbete» jäfvas icke af en blick på förteckningen öfver de författningar som under förlidet är utkommit. Man kan visst icke säga att de äro fåtaliga — de uppgå till öfver tjoget — men de äro så mycket mer obetydliga, der de icke äro genom felaktig redaktion omöjliga att tillämpa, såsom händelsen, enligt hvad vi sett, är med den Kungl. Förordningen af den 30 maj 1873 angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum. Den viktigaste af dem alla är nya dissenterlagen, och den sista, hvars datum bevisar huru väl denna nya upplaga följer med sin tid, Kungl. kungörelsen af den 13 mars 1874 angående förhöjning tills vidare af den i gällande lag och stadgar bestämda ersättningen för resekostnad och dagtraktamente åt gode män i landtmäteri-förrättningar samt ledamöter i egodelningsrätt, hvilken författning trädde i gällande kraft den 1 maj detta år.

Engelskt-svenskt lexikon. Med Walker's uttalsbeteckning. Första häftet. A—Fallibility. Utarbetadt af L. G. Nilsson. Andra häftet (Fallible-Ladder) utarbetadt af P. F. Widmark och A. Z. Collin. Stockholm, L. J. Hiertas förlagsexpedition. 1874. Pris för hela arbetet 9 kronor.

Engelsk språklära för menige man. Af dr Wilhelm Sturzen-Becker. Uttalslära. Formlära. Läsöfningar. Ordförädd. Samtalsöfningar. Engelsk-svensk ordbok. Med fullständig uttalsbeteckning (och svensk-engelsk ordbok). Stockholm L. J. Hiertas förlagsexpedition 1872. Pris kart. 1 rdr 25 öre.

Det förra af dessa arbeten lofvar att fylla ett stort och djupt känt behov; utom en liten högst ofullständig och i vissa afseenden felaktig engelsk-svensk ordbok, som utkom för lång tid sedan, saknas på vårt språk alla arbeten af detta slag, och med det lyckligtvis ständigt stigande studiet af det engelska språket och litteraturen kunde en sådan saknad icke vara annat än högst oläglig. Herrar Nilssons, Widmarks och Collins arbete blir till omfång, pris och uppställning närmast jemförligt med Dalins mindre fransk-svenska lexikon; det nödtvungna ombytet af utgifvare har naturligtvis icke kunnat undgå att inverka på planen, som till någon del blifvit förändrad, men, så långt vi kunnat upptäcka, utan några särdeles menliga följder. Så vidt vi vid en hastig granskning kunnat finna, äro betydelserna rikhaltiga och noggranna, i synnerhet ovanligt fullständiga i afseende på de tekniska termerna; äfven fraseologien är tillräckligt omfattande för deras räkning som behöfva en hjälpreda vid engelska språkets skrifvande. För mera omedelbart praktiska ändamål, såsom för utvandrare och arbetare, är hr Sturzen-Beckers lilla bok en verklig välgerning; reglerna äro enkla, uttalsbeteckningen, ehuru icke vacker för ögat, mycket äskädlig, och ordlistornas rikedom är, i förhållande till det obetydliga utrymme de intaga, verkligen förvånande. Vi godtgöra en ofrivillig uraktlåtenhet, då vi nu, fastän sent, fästa våra läsares uppmärksamhet på tillvaron af denna lilla nyttiga skrift.

Ur Minnet och Dagboken. Om mina samtida personer och händelser efter 1815, inom och utom fäderneslandet. Af Posthumus, 11:te delen. Representationsombildningen. Skandinavismens yttersta och innersta. Carl XV:s praktperiod 1863—1864. Stockholm. A. Bonnier 1874. Pris 2 rdr 75 öre.

Detta långa arbete skrider nu mot slutet, i det att blott en del ännu återstår, som skall föra oss fram till representationsförändringen i slutet af 1865, och dermed fylla den 50 års cykel som författaren företagit sig att belysa med mångahanda, stundom ganska betecknande drag. Dessa mémoires förråda lätt sitt ursprung ur anteckningar efter tidningar, och deras värde ligger i den mängd af notiser som under ett träget akt-

gifvande på den periodiska pressen blifvit antecknade; men derjemte har författaren äfven mottagit muntliga och skriftliga meddelanden af åtskilliga personer som stodo de stora politiska händelserna mycket nära, och i följd af dessa omständigheter, snarare än genom författarens egen uppfattning af sakerna, kommer hans arbete nog att utgöra en bland källorna för dem som vill skriva denna tids historia. Posthumus är nemligen en deciderad pessimist och ser sakerna i deras allra mörkaste dager. För en sådan skuggläggning äro de ämnen som här behandlas särdeles tacksamma: reformbanketter och politiska skåltal, den polska uppresningen med dess episoder i Sverige, samt först och främst skandinavismen under hvad författaren kallar dess praktperiod. Det är kanske litet obarmhertigt att ur den periodiska pressen till efterverldens beundran, harm eller förlustelse plocka i hop alla möjliga anekdoter, improvisade verser och tal, allt med fullt utskrifna namn, och det kan väl hända att en och annan icke är så smickrad af sina egna bedrifter, eller af det sällskap i hvilket han får figurera. Men man må tacka Gud för det man blir klokare med hvarje dag, och så mycket torde svenska medborgare under dessa tio år hafva lärt, att ingen som har något anseende att förlora skulle vidare vilja deltaga i en sådan festmiddag som den hvilken den 28 maj 1863 gafs i Stockholm för Michael Bakunin, eller instämna i de ovationer för hvilka denna berömda demagog var föremål i vår hufvudstad.

Vi hoppas kunna säga det samma om den skandinavism hvilken under detta år hade sin kulminationspunkt. Den afdelning som behandlar detta ämne är en bland de bäst utarbetade och mest intressanta i hela verket, och då det, såsom författaren säger, lyckats honom »att från den mest pålitliga och bäst underrättade ort, under sista vintern af Carl XV:s lefnad, erhålla fullständiga och dittills omsorgsfullt bevarade dokumenter till begagnande», så har han varit i tillfälle att lemna autentika utdrag ur den brevexling som egde rum om våren samma år mellan mycket högt stående personer, samt att meddela mycket betecknande detaljer om de Quantenska missionerna, om »Ham Selv og de to og tyvetusende», detta odödliga telegram som odödliggjort sin upphofsman, om intimiteter af ett slag som man icke skulle hafva väntat, och en hel hexosabbat af politiskt äfventyreri,

från hvars återkomst Försynen i sin nåd bevara vårt stackars fädernesland. Man ser personer, hvilkas sunda förnuft man redan då egde full anledning att betvifla, och hvilkas personliga ställning borde utesluta all sådan möjlighet, invigda i furstliga förtroenden, spela halsbrytande politiska roller och om icke blottställa landets lugn, åtminstone kompromettera dess anseende och störa dess kredit. I några utdrag af bref från Paris under förra hälften af 1864 målas situationen och personligheterna på ett mycket öpenhjärtigt sätt. I slutet af året heter det: »skandinavismen är väl lagd till handlingarna tills vidare, och som jag hoppas för hela min återstående lifstid. Det är väl bäst att jag icke gör mig bekymmer för hvad som kan komma sedermera.» Det var påtagligen en gammal man som skref; han har för flere år sedan nedstigit i grafven, der vi hoppas att hans hvila icke störes af de ministeriella bekymren för dagen. Hvad skandinavismen själf angår, så säger Posthumus sig hafva sett den (1865) vid 27 års ålder bisättas, men hoppas att den blifvit »ytterligare nedmyllad» genom lotskriget i Öresund 1873. Vi hoppas så med och önska af allt hjerta att ingen ting måtte störa den eviga hvilan för den hänsöfne.

Vergleichendes Wörterbuch der Finnisch-Ugrischen Sprachen von dr O. Donner, Docent des Sanskrit u. der vergl. Sprachwissenschaft an der Universität Helsingfors. I. Helsingfors 1874. Franckel & Son.

Vi hafva icke anspråk att företaga någon granskning af det lärda arbete hvars första häfte i dessa dagar fallit i våra händer, men vi göra oss ett nöje af att erkänna dess tillvaro, såsom ett ytterligare bevis på den rastlöshet hvarmed våra finska grannar ransaka sina språkhäfder. Då vi för snart tre år sedan (årg. 1871 N:o 40 sid. 631) egnade en uppsats åt professor Ahlqvists vackra arbete, »De vestfinska språkens kulturord», hade vi tillfälle att taga en hastig öfversigt af det område som i hr Donner vunnit en ny och verksam bearbetare. Och ehuru de finsk-ugriska språkens vetenskapliga undersökning bedrifves med ett sådant mångsidigt allvar, är deras tillvaro såsom litteraturspråk så ung att den första kända bok på finska, som är den äldsta och förnämsta systemen i familjen, är en liten abcbok, författad af den finska biskopen Michael Agricola och tryckt

i Stockholm under senare delen af Gustaf I:s regering.

Det inger en egen känsla att midt ibland dessa, ord af främmande stam finna sådana som påminna om Sverige och den svenska kulturen; redan på första sidorna möta oss de finska, estniska och lapska benämningarna på bröd, *kako*, *kak* och *kaka-bre*: ett ärofullare minnesmärke kunde icke den svenska bildningen resa åt sig, än att gifva namn åt det första födoämne hvars begagnande skiljer de civiliserade folken från barbarerne. Huru vida namnen på polarfolkens boningar, *kuta*, *kota*, *käta*, hafva något att göra med de svenska hytta, *hydda*, eller icke snarare med de engelska *cot*, *cottage*, skola vi lemna osagdt.

Våra tidningar hade med anledning af en ledig professorsplats i Upsala för icke länge sedan anledning att sysselsätta sig med saken vid våra universitet af en lärareplats i sanscrit och dermed beslätade språkstammar; en polemik uppstod derunder, huru vida denna nya språkprofession borde vara litterär eller språkjämförande. Den förra meningen synes oss hafva så öfvervägande skäl för sig att motsatsen aldrig borde kunna ifrågasättas. Den s. k. jämförande språkforskningen eller linguistiken är nyttig och befogad endast då när den stöder sig på en fullständig litterär bekantskap, åtminstone med några af de språk den jämför; mycket ofog bedrifves deremot med det slags komparativa språkforskning som inskränker sig till att upprada grammatiska tabeller och ordlistor bredvid hvarandra. Men det är ej det som utgör språkens rätta väsende, och för att tränga till detta måste man känna litteraturerna. En profession åtminstone vid det ena universitetet i sanscrit, zend och dermed närmast beslätade idiomerna hör till de kulturfordringar som icke länge kunna lemnas opppfyllda. Äfven Finland har i detta afseende gått framför oss; redan för 20 år sedan hade universitetet i Helsingfors en professor i sanscrit. Dr Donner har för några år sedan skickligt utgifvit sanscrittexter — vi känna åtminstone en. — Hans senaste skrifter deremot omfatta den specielt fosterländska språkforskningen, hvars lockelser för unga uppåsträfvande förmågor vi väl kunna förklara.

Underrättelser om jernhandteringens utveckling och senaste framsteg, hufvudsakligen bedömda på grund af världsutställningen i Wien. Af Rich. Åkerman. (Aftryck ur Jernkontorets annaler.) Stockholm 1874.

För alla vänner af vår jernindustri bör det vara välkommet att hr Åkerman i bokform utgifvit denna berättelse till Jernkontoret, som innehåller icke blott en stor mängd tekniska uppgifter, hvilka egentligen angå detaljerna af jern tillverkningen, utan också allmänna öfversigter och iakttagelser af statsekonomisk vikt. Så har författaren t. ex. meddelat jämförande underrättelser om de förnämsta jernproducerande ländernas hela produktion för 1872; deraf framgår att mot Sveriges icke fullt 8 millioner ctr tillverkas i Ryssland och Österrike obetydligt mer, eller resp. 8,4 och 10 mill., i Belgien 15,4, i Frankrike 27,27, i Preussen 34,28, i Nordamerikas förenta stater 50,94, samt i England ensamt öfver 161 millioner. Tillväxten i de särskilda länderna har varit ganska olika: i Sverige tillverkades 1860 4,35 mill., i ryska riket 7, i de österrikiska länderna 7,4, i Belgien 7,5, i Frankrike 21, i Förenta staterna 19, i Storbritannien omkring 90, men i Preussen 9,3 mill. ctr; Preussen har således under 20 år mer än sjudublat sin tillverkning, hvarvid likväl bör erinras att ett mindre belopp tillkommit genom Hannovers och andra tyska staters förening med denna monarki. Sverige kan aldrig intaga någon hög plats i kvantitatit afseende, men den utmärkta beskaffenheten af våra malmer bör tillåta oss att i kvaliteten täfla med framgång. Likväl ligger oss äfven här i vägen att så litet jern förbrukas inom landet, endast $\frac{1}{3}$ af hela tillverkningen, i följd hvaraf allt det öfverskjutande, af hvad beskaffenhet och till hvad pris som helst, måste kastas på den utländska marknaden. Vi fortsätta att på hårdfärsningen bortkasta ett dyrbart bränsle, som borde användas endast för de mest gramlaga ändamål, medan vi icke draga tillräckligt parti af vår vattenkraft och den mängd af sämre bränsle som med fördel kan användas i ändamålsenligt konstruerade gasugnar. Hr Åkerman motsätter sig, såsom vi tro med fullt skäl, den tanken, som börjar göra sig gällande hos grufvegarne, att exportera malmöfverskottet oförädladt, och han anser att det bättre kan tillgodogöras genom uppförandet af *cokes* masugnar med bessemerverk. Denna tillverkning är emellertid så malmödande att grufvrytningen behöfver bedrifvas i långt större omfång än

nu, och några års malmexport är derföre önskvärd, för att åstadkomma den erforderliga reformen i grufdriften.

Artilleritidskrift. Första och andra häftet 1874. Stockholm, P. A. Norstedt & Söner. Prenumerationspris för år 6 rdr.

I den mån det stora kriget ligger längre bakom oss minskas naturligtvis lifligheten i den krigsvetenskapliga litteraturen; de allmänna tilldragelserna hafva blifvit inprotokollerade, och det återstår endast att upphemta några tekniska detaljer. Bland uppsatser af allmänna intresse märka vi en lifligt skriven afhandling om artilleriets användning vid försvaret af Belfort. För de läsare som icke äro tekniker kan det vara nog att här uppteckna några siffror, som kunna gifva ett begrepp om de allra nyaste förstörelseverktügen. Våra största monitorskanoner väga något öfver 300 ctr och utkasta en kula af mellan 3- och 400 skålp. tyngd. Vid förlidets års verldsutställning i Wien fans en stälkanon från Ryssland efter det Kruppska systemet, som vägde 950 ctr, troligen metrisk, och följaktligen betydligt öfver 1,000 svenska. Denna pjes, omkring 100 ctr-tyngre än den berömda Kruppska kanonen vid samma utställning, slungar en projektil af 694 skålp. tyngd med en krutladdning af 121 skålp.

Godtköpsreskarta öfver Sverige, upptagande jernvägar, gästgifvargårdar, postanstalter, bruk m. m. jemte förteckning å gästgifvargårdarne med utsatt skjutslega. Efter nyaste källor utarbetad af M. P. Petersson. Stockholm, Lundholm, 1874. Pris kart. 1 rdr 25 öre.

Allt efter som jernvägsanläggningarna fortgå, behövas flere och fullständigare reskartor. Den som vi här anmäla är utmärkt väl utförd, noggrann, fullständig och tydlig, samt lemna i alla dessa afscenden ingen ting öfrrigt att önska. Jernvägarnes tidstabeller och tariffer, äfven som de viktigare ångbåtslinierna, finnas på så många andra ställen, särdeles i tidskriften Sveriges Kommunikationer, att man sannolikt ansett sig icke här behöfva upptaga dem. Deremot meddelas såsom bilaga en förteckning öfver gästgifvargårdarne, alfabetiskt och länsvis ordnade, med utsatt gällande skjutslega per mil. Det visar sig deraf att vid de flesta större vägarne i mellersta delen af landet, särdeles i Upland, Nerike, Vestmanland, Södermanland och Östergötland, är skjutslegan i allmänhet på landet

I rdr 20 öre samt i städerna 1 rdr 50 öre, hvilket bevisar att entreprenad der öfver allt är införd. Samma förhållande råder med Malmöhus, Mariestads, Vesternorrlands, Vesterbottens och Jemtlands län. Deremot är den gamla skjutslegan 80 öre regeln i Kalmar, Göteborgs och Bohus samt Elfsborgs län och på Gotland. Särskildt faller förhållandet i ögonen med Elfsborgs län, som genomkorsas af så många viktiga landsvägar; men kanske har man der för brådt om att resa annorlunda än på jernbanor, i afvaktan på möjlighet att ännu bättre kunna följa med sin tid.

Ur vår tids forskning. Populära skildringar utgifna af prof. Axel Key och dr Gust. Retzius. 7. Om »förklädnad» och andra inom djurriket förekommande former af skyddande likhet. Efter Alfred R. Wallace. Stockholm, Klemming, 1874. Pris 90 öre.

Titeln på denna lilla lika vetenskapligt djupsinniga som högst intagande skrift är kanske icke så tydlig som det vore önskvärdt; i originalet heter den *Mimicry and other protective resemblances of certain animals*; kanske hade den snarare bort heta »Härming», ty det är icke blott en förklädnad hvarom här är fråga, utan om verkliga handlingar, såsom då guldrespan (chrysis), när hon blir anfallen och icke kan stinga, rullar ihop sig i en nästan metallhård kula, eller då ett slags skalbaggar, de s. k. bombarderne, utspruta en gasartad vätska, som exploderar och för ett ögonblick inhöljer dem i rök, för att icke tala om bläckfisken och andra djur, som till skydd gifva ifrån sig vidriga och illaluktande vätskor. Ett senare häfte af denna serie innehåller dr A. Törnbloms uppsats om »Kopporna och Vaccinationen», ett ämne som varit föremål för åtskillig polemik under den senaste sjukliga tiden.

Populära föredrag i medicinska ämnen af dr Wilhelm Bergsten. 1. Hjerat. Norrköping 1874. Törnqvist. Pris 1 rdr.

Författaren har i ett af goda bilder förtydligadt språk lemnat en både angenäm och praktiskt nyttig framställning af människokroppens, om icke till rangen förnämsta, åtminstone mest intressanta organ. De vinkar som lemnas om hjertats sjukdomar äro så tydliga att de böra kunna komma väl till godo i det allmänna lifvet. Författaren har en liten afdelning, kallad »En blick på känslo-lifvets säte», hvori han gendrifer den i det

allmänna språkbruket öfvergångna uppfattningen att hjertat skulle hafva något särskildt att beställa med känslolifvet, och visar att det i grunden ingen ting annat är än ett högst prosaiskt, ehuru ytterst sinnrikt uttänkt pumpverk, hvars uppgift det är att drifva blod till alla delar af kroppen; känslolifvet har sitt säte i hjernan och nervsystemet. Författaren lofvar oss 4 à 5 ytterligare häften, hvilka komma att i sjelfständig och afslutad form behandla särskilda delar af den populära medicinen.

Erik Gustaf Geijers samlade skrifter. Fjerde häftet. (Band V. II.) Stockholm, P. A. Norstedt & Söner. 1874.

Detta häfte börjar med 5:te kapitlet af Sveriges historia innehållande unionen till Sturarne, och går till inmot slutet af Gustaf I:s regering, utan, så vidt vi vid ett hastigt genomseende kunnat märka, några andra förändringar än möjligen något rättadt skriffel. Hvad som den nyare forskningen kunnat verka till ändringar i sakuppgifter lär komma att tillfogas såsom särskildt bihang. Den för något af de första häftena utlofvade lefnads-teckningen öfver Geijer har ännu icke blifvit synlig.

Geistlig Stat og Kalender for Kongeriket Norge. Ud-arbeidet af Thorvald Boeck. Kand. jur. Anden Udgave. Kristiania, Cammermeyer 1874.

Vi fästa uppmärksamheten på denna eklestiasmatrikel egentligen för dess praktiska uppställning, som med mycket fog kunde tagas till exempel för liknande inhemska företag. Af den kronologiska förteckningen öfver kandidater som från 1815 tagit teologisk examen vid det norska universitetet visar sig, att de norska presterna hafva att i allmänhet glädja sig åt en hög lefnadsålder: deras senior är född 1783, och åttatioåringar äro alldeles ingen ting sällsynt. Af de kandidater som aflagt sin teologiska examen vid universitetet i Köpenhamn finnes blott en enda qvar, och äfven han har tagit praktisk-teologisk examen i Norge. Den högsta inkomsten som någon eklestiasmatrikel lägenhet i vårt grannrike gifver är 2,700 spr, nemligen pastoratet Vor Frelsers Menighed i Kristiania; biskopsdömena gifva något mindre, från 2,600 ned till 2,200 spr. Medelinkomsten för år synes vara från 5- till 800 spr, men undantagsvis förekomma lägenheter med 400, 350, ända ned till 300 spr. Tjugotvå i Norge ordinerade kandidater hafva

presterlig anställning i Nordamerika, 3 vid norska stationen i Afrika och 6 i åtskilliga europeiska hamnar.

Grunddragen af den Grafiska Räkningen och den Grafiska Statiken af Karl von Ott, öfversättning från andra tyska originalupplagan af F. W. H. Pegelow och T. R. Robsahm, civilingenjörer. Stockholm 1873. O. L. Lamm. Pris 1 rdr 50 öre.

Det är icke många år sedan det stora flertalet af våra tekniker ansågo obehöfligt att begagna vetenskapens biträde för sina praktiska arbeten. Ännu träffar man en och annan ingenjör af den gamla skolan, hvilkens vetenskapliga hjälpmedel inskränka sig till en populär engelsk handbok af tarfigaste slag. Lyckligtvis har nu en bättre anda ingjutit sig bland våra ingenjörer. De börja allt tydligare inse, att vetenskapen sätter dem i stånd att säkrare, ändamålsenligare och med mindre kostnad anordna och utföra sina konstruktioner, än hvad som är möjligt, om de uteslutande skola grunda dessa på sin egen, alltid inskränkta erfarenhet. Den öfversättning vi nu annåla är ett tecken af denna förändrade riktning inom vår ingenjörkonst. En ny gren af den tillämpade mekaniken, benämnd »Grafisk Statik», har sedan några få år till baka uppstått och utvecklats i Schweiz och Tyskland, och har redan i vårt land vunnit ett icke obetydligt insteg. Dess ändamål är att genom geometriska konstruktioner lösa ett antal problem inom ingenjörvetenskapens område, t. ex. bestämningen af dimensionerna hos bärbjelkar, broar och takstolar. Von Ott's nu på svenska språket öfverflyttade arbete utgör en inledning till denna kunskapsgrän. Arbetet utmärker sig genom ovanlig klarhet och reda i framställningen, och vi tro oss kunna rekommendera det hos våra tekniker. Öfversättningen är i allmänhet med omsorg gjord, om ock ett och annat mindre väsendtligt misstag blifvit begånget. Det är att önska, att den svenska tekniska litteraturen riktas med flere arbeten af så verkligt gagn för ingenjören.

Nytt juridiskt arkiv. Utgifvet af B. G. A. Holm v. häradsböffling. Stockholm 1874. P. A. Norstedt & Söner. Årgång å 12 häften med 48 ark. Subskriptionspris på postanstalterna 9 rdr, i bokhandeln 10 rdr.

Det är en god tanke af utgifvaren att till afhjelpande af saknaden af en fullständig prejudikatsamling redogöra för samtliga af Högsta Domstolen från årets början utfärdade

domar och utslag i både civila och kriminella mål, med fullständigare refererande af de viktigare civila målen och korta notiser om de öfriga. De två häften som hittills utkommit innehålla 65 omständligare redogörelser, lika många notiser om utslag, och 23 notiser om domar. Notisafdelningen är följaktligen på samma gång ett fortgående domstolsregistratur. Rubrikerna, som äro väl och ändamålsenligt affattade, upptaga många mål som väckt eller förtjena att väcka en större uppmärksamhet, och vi förmoda att denna tidskrift kommer att inom kort vinna en betydlig spridning.

Nicholas Nickleby's lif och äfventyr. Roman i 2 delar af Charles Dickens. Från engelskan af C. J. Backman. (Skönlitteratur utgifven från Z. Hægströms förlagsexpedition. 2.) Häftena 4, 5, 6 (Slutet). Stockholm, Hægström, 1874. Pris 1 krona häftet.

För vännerna af en god romanläsning behöfva vi endast nämna att Nickleby är fulländad på ett så tillfredsställande sätt som någonsin kan önskas, att de hederliga personerna i berättelsen blifvit belönade med all slags lycka, barn och blomma, aktning och förmögenhet, samt de elaka rättvist men mildt bestraffade genom förakt och motgångar, och slutligen att öfversättaren såsom vanligt på ett berömligt sätt fullgjort sitt äliggande.

Skizzer och berättelser af Bret Harte. Andra samlingen. Öfversättning. Skönlitteratur utgifven från Z. Hægströms förlagsexpedition. Stockholm 1874. Pris 1 rdr 50 öre.

Den kaliforniska skriftställarens små berättelser hafva inom ett år hos vår allmänhet vunnit en sådan popularitet att vi icke behöfva säga mycket för att anbefalla denna nya samling i våra läsares ynnest. Grundlynnnet är alldeles det samma som i det förra häftet, och författaren fullföljer, på en gång lekande och allvarligt, sin föresats att framdraga den ädelsten som ligger på botten af hvarje aldrig så förderfvad varelses hjerta. Man kan knappast läsa något mera gripande än de båda bitarne »En jul i Simpson's Bar» och »Prinsessan Bob och hennes vänner». Bret Harte liknar i flere afseenden Dickens, särdeles i sin förmåga att framställa barnnaturer, och under denna kategori faller den indianska prinsessan af Klamathstammen, lika väl som den rheumatiska lilla Johnny uti juläfventyret i Simpson's Bar. Endast deri är en skiljaktighet, enligt vår tanke till Bret Harte's fördel, att den senare ser sakerna enklare, hvarpå hans naturliga patos ingen ting förlorar. Ett par af pennritningarna äro ovilkorligen obetydligare än något som förekommer i Första häftet, och om samlingen längre skall fortsättas, torde en utgallring blifva af nöden.

Blick på pressen.

Den officiella tidningen har talat, men den öfriga pressen har med tystnad mottagit den nya justitiestatsministern, med undantag af *Dagens Nyheter*, som yttrat sig på det hela taget ganska vänligt. Den dagliga pressen är i allmänhet allt för färdig med att utställa sina betyg, vare sig berömmande eller tadlande. Båda delarne kunna undvaras, ty de göra mera skada än gagn. H. exc. har ett stort verksamhetsfält öppet för sig, men lyckligtvis är han i sin kraftigaste ålder, och det skulle mycket förundra oss, om icke lagstiftningsarbetet nu finge en helt annan fart än under de fyra närmast förflutna åren. Den nya regeringsledamoten kommer utan tvifvel att intaga en något tillbakadragen ställning i förhållande till sina embetsbröder, och mera uteslutande egna sig åt värden om sitt departement.

Om det af regeringen föreslagna seminariet för bildande af elementarlärare har en ganska häftig polemik egt rum i den dagliga pressen, och till och med med opinionsyttringar af blifvande lärarekandidater till dess fördel hafva icke varit försmädda. Vi lyckönska förslaget till att hafva så ifriga understödjare, men befara att det icke hjälper: så vidt vi kunna förstå, har det omogna förslaget redan fått sin dödsdom i den allmänna meningen.

Innehåll:

	Sid.
Déchargefrågan och dess behandling	289.
Liten bokrevy	296.
Blick på pressen	304.

Stockholm,
tryckt hos A. L. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1874.